

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

רגולציה של משקי תשתית: חשמל ומים - 55799

תאריך עדכון אחרון 06-09-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מנהל עסקים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר נורית גל

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Nurit@g-nrg.com

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בסוגיות נבחרות ברגולציה של משקי תשתית תוך התמקדות במקרי הבוחן של משק החשמל ושל משק המים. במסגרת הקורס נעסוק בהצדקה הנורמטיבית לרגולציה; השימוש בתעריפים מפוקחים ככלי רגולטורי; החשיבות והאתגר של הסדרת מבנה המשק; היחס שבין מדיניות ממשלתית לבין רגולציה; מגמת הדה רגולציה, התחרות ושילוב השוק הפרטי במכרזים להקמת משקי תשתית; תכנון ארוך טווח וניהול סיכונים בתכנון של משקי תשתית; ביזור וניהול ביקושים במשקי תשתית וכן הבטים סביבתיים וחברתיים ברגולציה. לאורך הקורס נשלב הבטים תיאורטיים לצד ניתוח מקרים מייצגים של משקי תשתית בעולם ובישראל.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא להקנות לתלמידים הכרות עם מושגי היסוד של הרגולציה, ההצדקות לקיומה, ואופן מימושה, תוך הקניית כלים יישומיים.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

התלמידים יוכלו לנתח סוגיות נבחרות ברגולציה, ירכשו כלים בסיסיים להבנת עקרונות הרגולציה של משקי תשתית וישלטו במושגי היסוד של משק החשמל ושל משק המים

דרישות נוכחות (%) :

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

תוכנית הקורס וחומרי קריאה

נושא פרוט פרקי קריאה בספר הקורס קריאה נוספת

1. לשם מה רגולציה? • הבסיס הנורמטיבי לקיומה של רגולציה

• מבוא למשק החשמל והצורך ברגולציה במשק החשמל. Introduction - 1 Chapter

מרינוב ומריב צ'מנסקי דני • Chapters 2 – The recurring question: why regulate utilities? רגולציה כלכלית של חשמל ומים בישראל, מכון ון ליר

• IEA - World Energy Outlook 2017

• דו"ח רשות החשמל הערכת מצב משק החשמל 2017

2. מונופולים ותחרות במשקי תשתית • מהו מונופול טבעי, מודלים כלכליים של מונופול, סוגי תחרות במשקי תשתית,
 - מבוא למשק המים. Regulation traditional to Alternatives – 3 Chapter
 - המים משאבי (2002, ג'תשס) גבירצמן ח. Chapter 11- Water and waste water regulation • בישראל: פרקים בהדרולוגיה ובמדעי הסביבה, הוצאת יד יצחק בן-צבי
 - Becker N. Water Policy in Israel – Context, Issues and Options (2013)
 - OECD Economic Survey Israel – March 2018 – Annex A.2.1
 - דו"ח ועדת החקירה הממלכתית בנושא ניהול משק המים
3. תכנון ארוך טווח של משקי תשתית • תחזיות ביקוש,
 - ניהול סיכונים ארוכי טווח, קריטריונים לתכנון, דוגמאות לתכנון במשק החשמל ובמשק המים • רשות החשמל, מפת דרכים לתכנון מקטע הייצור במשק החשמל 2018-2030
 - תכנית אב ארצית ארוכת טווח למשק המים, אוגוסט 2012
4. תמריצים לעמידה ביעדים ולשיפור ביצועים במשקי תשתית • פיקוח, ואכיפה להשגת עמידה בדרישות החוק;
 - סוגי אכיפה - פלילית, מנהלית, עצמית וציבורית;
 - תמריצים חיוניים ושלייליים network core for regulation of Principles – 4 Chapter
 - activities • Cowan, S. (1993) Regulation of Several Market Failures: The Water Industry in England and Wales. Oxford Review of Economic Policy, Vol 9, No.4
5. קביעת תעריפים • כיסוי עלויות מוכרות ועידוד השקעות באמצעות תעריפים,
 - מבנה התעריפים במשק המים ובמשק החשמל regulation price of forms – 5 Chapter • דו"ח
 - הועדה המייעצת להסדרת רגולציה כלכלית ארוכת טווח למשק המים (2014)
6. דה רגולציה ותחרות במשקי תשתית • דה-רגולציה ותחרות,
 - מודלים של תחרות,
 - החזר עלויות הון בשוק תחרותי,
 - הגבלת הרכזיות בשוק תחרותי,
 - תחרות בשוק החשמל בישראל ובעולם
- Chapter 6 – Regulation in the presence of competition
- Chapter 8 – Electricity Regulation • Newbery, D.M., 2005. Electricity Liberalism in Britain – The Quest for Satisfactory Wholesale Market Design. Energy Journal Special Issue, 43-70.
 - Newbery, D. (2017). Tales of two islands-Lessons for EU energy policy from electricity market reforms in Britain and Ireland. Energy Policy, 105, 597-607.
 - Joskow, P., 2006. Markets for Power in the United States: An Interim Assessment. The Energy Journal 27 (1), 1-36.
 - Joskow, P., 2008. Lessons Learned From Electricity Market Liberalization. Energy Journal Special Issue. The Future of Electricity: Papers in Honor of David Newbery.
 - החלטת ממשלה 3859 מיום 3.6.2018, רפורמה במשק החשמל ושינוי מבני בחברת החשמל ותיקון החלטת ממשלה
 - טיוטת המלצות צוות ההגוי בנושא רפורמה בחברת החשמל ובמשק החשמל (דו"ח יוגב)
 - רשות החשמל רפורמה במשק החשמל ובחברת החשמל – המלצת מדיניות
7. שילוב השוק הפרטי ומכרזים להקמת תשתיות • עידוד כניסת השוק הפרטי למשקי תשתית, מודלים

לשילוב השוק הפרטי, דוגמאות ממכרזים להקמת מתקני ההתפלה, מכרזים להקמת מתקנים סולאריים ומכרזים למכירת תחנות חברת החשמל • רשות החשמל, עקרונות להליך תחרותי לקביעת תעריף לייצור חשמל בטכנולוגיה פוטו-וולטאית למתקנים המחוברים למתח גבוה ומתח נמוך • רשות החשמל, עקרונות ראשוניים למכירת אתר חברת החשמל באלון תבור

8. הממשק בין מדיניות ממשלתית לבין רגולציה • חלוקת סמכויות ואחריות בין הדרג הנבחר לבין הרגולטור, מודל רשות החשמל, מודל רשות המים ומודלים נוספים מהעולם.

• ניתוח מקרה הבוחן של מתווה הגז

• הגשת עבודת קורס חלק א' Chapter 7 – Regulation of institutions

כמות להגדלת מתווה, 16.08.2015 מיום 476 ממשלה החלטת • Chapter 9 – Gas regulation
הגז הטבעי המופקת משדה הגז הטבעי "תמר" ופיתוח מהיר של שדות הגז הטבעי "לויתן", "כריש" ו"תנין" ושדות גז טבעי נוספים

• דוח הוועדה הבינמשרדית לבחינת מדיניות הממשלה בנושא משק הגז הטבעי בישראל, 2011
• מסקנות הוועדה לבחינת המדיניות הפיסקאלית בנושא משאבי נפט וגז בישראל, 2011

9. ביזור, שילוב צרכנים בפיתוח המשק, וניהול ביקושים • מיהו צרכן? תפיסת הביזור, ריכוז מול ביזור במשקי תשתית, ניהול ביקושים, מקרה הבוחן של האנרגיה המתחדשת ושל ההתייעלות האנרגטית • החלטת ממשלה 3484 מיום 17.07.2011, מדיניות הממשלה בתחום הפקת אנרגיה ממקורות מתחדשים

• החלטת ממשלה 2117 מיום 22.10.2014, יישום יעדי הממשלה לייצור חשמל ממקורות מתחדשים
• רשות החשמל מענה לבקשת התייעצות בנושא תוספת מכסה נדרשת לשם עמידה ביעדי הממשלה לייצור חשמל מאנרגיה מתחדשת בשנת 2020

10. סיור משולב התפלה וחשמל • ביקור משולב במתקן התפלה ובתחנת כוח

11. היבטים וחברתיים בניהול ובתכנון משקי תשתית • תפקיד הרגולציה במימוש ערכים חברתיים.

• מקרה הבוחן של ניתוקי מים וחשמל לחיילים, הקצאת קרקעות בקיבוצים

החשמל משק חוק • Chapter 12- Conclusions

• מים, תעריפים, חובות וניתוקים – התנועה לזכויות האזרח

• חצי שנה אחרי שאישרה אותו, הממשלה דוחה את חוק תאגידי המים בשנה – Marker The

12. הקצאת זכויות שימוש במשאבים במשקי תשתית • כלים מנהליים לניהול המשאב, שימוש חקלאי, זכות הטבע למים, שיקום נחלים, שיקום ים המלח, מניעת זיהום • כסלו י. (2011) משק המים בישראל – מרכז טאוב לחקר המדיניות הסביבתית בישראל, פרק 6: המים בחקלאות
• החברה להגנת הטבע, שלוש שנים – שמונה נחלים: צעדים מעשיים לשיקום זרימת המים בנחלי ישראל

13. היבטים סביבתיים ברגולציה

• הפנמת עלויות חיצוניות באמצעות מדיניות ותעריפים. מקרה הבוחן של מדיניות צמצום גזי חממה ושל מדיניות הפחתת פליטות • המשרד להגנת הסביבה, בחינת הפוטנציאל להפחתת פליטות גזי חממה והמלצה ליעד לאומי לישראל, 2015

• החלטת ממשלה 542 מיום 20.9.2015, הפחתת פליטות גזי חממה וייעול צריכת האנרגיה במשק

-
14. סיכום • הצגת עבודות קורס חלק ב' על ידי הסטודנטים.
• סיכום הקורס.

חומר חובה לקריאה:

- Decker, C. (2015). *Modern economic regulation: An introduction to theory and practice*.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 90 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

דרישות הקורס:

1. השתתפות (10%)

2. עבודת קורס - חלק א' (30%) - הסטודנטים יבחרו מיזם בתחום המים או החשמל בישראל (כגון: טעינת רכב חשמלי, אגירת אנרגיה, התפלה ועוד), ינתחו את הצורך ברגולציה בנושא הנבחר בהתאם לעקרונות שנלמדו.

3. עבודת קורס - חלק ב' (60%) - הסטודנטים יבחנו את המיזם שנבחר בשלב א' משתי נקודות ראות:

א. ניתוח הכדאיות העסקית מנקודת הראות של היזם.

ב. המלצה על עקרונות רגולציה מנקודת הראות הממשלתית, תוך התייחסות לצורך ברגולציה, השפעת מבנה המשק על המיזם, היבטים תחרותיים, היבטים חברתיים והיבטים סביבתיים.